

Forfatter: Kidde, Harald

Titel: Udrag fra Jærnet

Citation: Kidde, Harald: "Jærnet", i Kidde, Harald: *Jærnet*, udg. af Knud Bjarne Gjesing ; Thomas Riis , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, isamarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1990, s. 420. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kidde04ny-shoot-idm140608063513456/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Jærnet

- pengefyrste. – *Sahlström*: Per S. (1785-1866) liberal politiker af bondestand. – *Danielsson*: Anders D. (1784-1839) liberal politiker af bondestand. – *Nils Månsson*: (1776-1837) liberal politiker af bondestand fra Skumparp i Skåne. – *Frikensuddersburgs Lærene*: udstedt 18. juni 1842, påbyder skolepligt, seminaruddannede lærere m.m. – *Antisoviet*: mod-sætning, her: fornuftstridighed.
- 111 *Gustaf IV. Adolf*: konge 1792-1809, søgte forgæves at danne op for den liberale opposition, men blev afsat ved statskup under den urolige napoleonstid. – *i nyfäst och samfärilige*: Åb. 19,11. – *»Minns du...»*: fra duetterne *Glentarne*, udg. 1849-51 af Gunnar Wennerberg (1817-1901). – *Sirener*: i græsk mytologi væsner med kvindehoved og fuglekrop, der med forloren sang lokker søfarende til for at dræbe dem. – *Kontraktprovst*: provst over »kontrakt», der omfatter flere pastorater. – *Lancaster-Skolen*: se n.s. 17. – *vor Primas, Olavus Petri*: den svenske kirkes reformator (ca. 1493-1552). – *Jesu ord*: Matt. 15,14. – *Hans Jansson*: (1792-1854) liberal politiker af bondestanden. – *Vår den...*: Matt. 18,6.
- 113 *Kvithime*, mystisk, sværmerisk religiøsitet præget af selvets opgivelse. – *der chembinische Wandersmann*: den katolske mystiker Angelus Silesius (pseudonym for Johs. Scheffler) udgav 1657 *Geistreiche Sinne- und Schüssreime*, der fra 2. udg. fik overtitlen *Chembinischer Wandersmann*. – *miles dei*...: »Guds soldat», den kæmpende kirke. – *Chevillé*: frakke med flere skulderslag. – *François-Marie de Voltaire*: egl. Arouet (1694-1778), fransk filosof, hvis kulturkritik fik betydning for den gamle samfundens opløsning. – *Medusa*: i græsk mytologi skrækindjagende kvindeligt væsen med slanger som hår og ansigtet fortrukket i smerte, enhver, der mødte hendes blik, blev til sten.
- 114 *Pope*: græsk-ortodoks præst i Rusland. – *Basilianske Munkeorden*: ortodoks munkeorden efter Basileos den Store (o. 330-379). – *Trekøjenslaget*: ved Austerlitz 2. dec. 1805 mellem franskmænd og de allierede russere og østrogere, én af Napoleons største sejre. – *Joseph*: Napoleons broder J. Bonaparte (1768-1844), 1806-08 konge af Napoli og 1808-13 af Spanien. – *Louis*: Napoleons broder L. Bonaparte (1778-1846), konge af Holland 1806-10. – *Freden i Tilsit*: fredstraktater mellem Preussen, Rusland og Frankrig 1807. – *Toget til Rusland*: Napoleons felttog mod Rusland 1812 nåede Moskva, som russerne selv afbrændte. Armeens tilbagetog i vintermånederne fik katastrofale følger; ved overgangen af *Berezina*, en biflod til Dnjepr, stod i november 1812 en hård kamp. – *Nationsvernens Væmmel*: i 1813 forenede en række lande sig i kampen mod Napoleon, der ved sit nederlag i »folkeslaget» ved Leipzig i oktober tabte herredømmet over Tyskland. – *Trekongevædet*: møde mellem Napoleonfjendtlige fyrster i slotet Trachenberg v. Breslau 1813. – *Royal Suédois*: hvervet regiment i fransk tjeneste, bestod især af svenskere. – *Dennswitz* osv.: slagmarker 1813. – *Davout*: L.N.D. (1770-1823), marskal, forsvarede Hamburg 1813-14. – *Strøvsstad*: udgangspunktet for det svenske felttog 1814 mod Norge.